

Skoleutvikling i Fosen-regionen

Rapport fra ekstern vurdering
ved Vanvikan skole i uke 45/2018

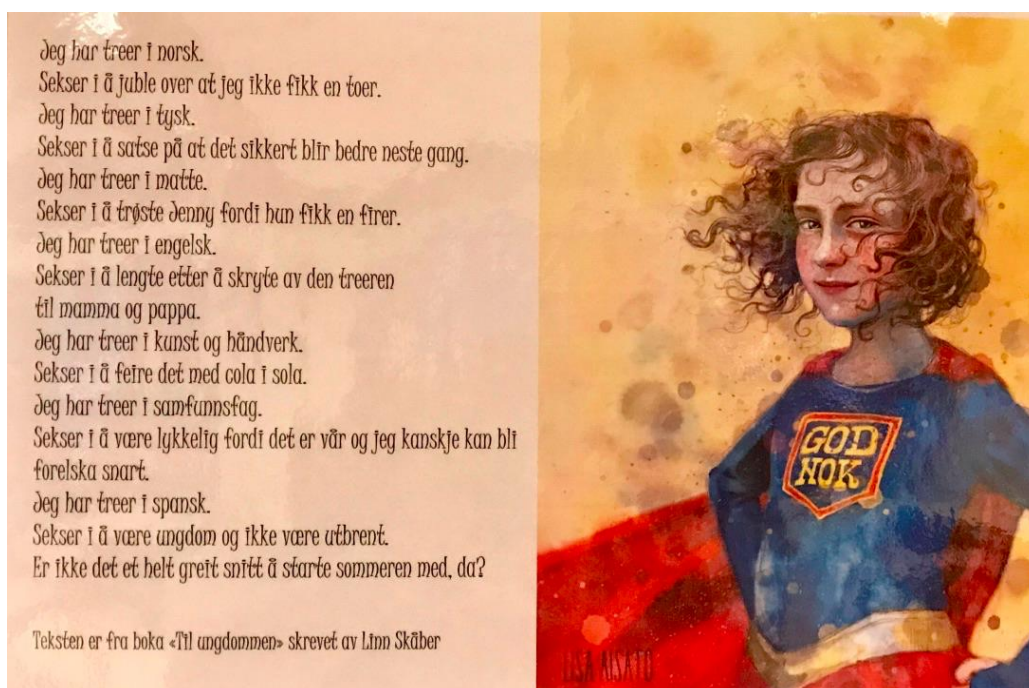

Vurderingstema:

«Vanvikan skole gir elevene tilpasset undervisning i et trygt og godt læringsmiljø»

Innhold

	1
I. Forord	3
	3
Ekstern skolevurdering – et verktøy for skoleutvikling	4
II. Fakta om skolen	7
III. Valg av hovedutfordring	8
IV. Fremtidsbilde	9
V. Tegn på god praksis og praksis som kan bli bedre	10
VI. Etterord	19
Vedlegg A.	26
Deltakere i ekstern vurdering	26
Begrunnelse for valg av informanter	26
Ståstedsanalyse	28
Dokumentanalyse	28
Samtaleguider	28
Møte	28
Observasjon	28
Logg	28

I. Forord

Vi vil få takke for ei fin uke på besøk hos Vanvikan skole. Vi har møtt mange hyggelige elever, foreldre, lærere og ledere som alle tydelig uttrykker at de er glad i skolen sin. I samtaler med de involverte snakkes det om en skole som er passelig stor hvor alle kjenner alle. De vi snakket med sa at skolemiljøet er trygt og godt og at alle er greie med hverandre. I forhold til vurderingsområdet som skolen har valgt, sier opplæringsloven at alle elever har rett til tilpasset opplæring. Hvordan retten til tilpasset opplæring ivaretas er i stor grad opp til den enkelte skole. Vanvikan skole har gjennom valg av vurderingstemaet vist at de ønsker å videreutvikle seg på området tilpasset opplæring. Hvordan skolen velger å arbeide videre med tilpasset opplæring som legger vekt på inkludering, variasjon, erfaring og medvirkning slik at opplæringen skaper relevans og sammenheng for hver enkelt elev, må de i fellesskap komme fram til. Vi håper vår rapport kan være til hjelp i det videre arbeidet. Takk for oss og lykke til med videre utviklingsarbeid ved Vanvikan skole!

Mvh eksternvurdererne Hege Eriksen og Hilde K. Lorentsen

Ekstern skolevurdering – et verktøy for skoleutvikling

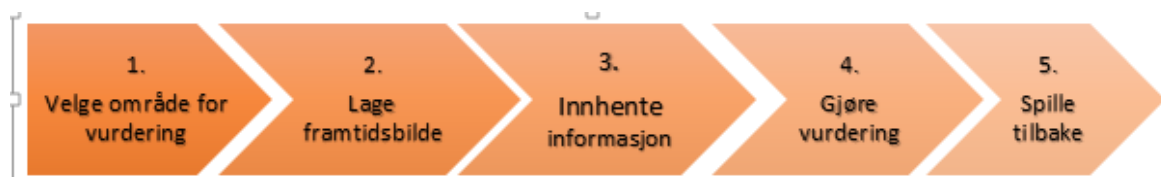
Hva er ekstern skolevurdering?

Ekstern skolevurdering er et verktøy for skoleutvikling.

Forskrift til opplæringsloven, kapittel 2, §2-1 om skolebasert vurdering, sier at alle skoleeiere er pålagt å ha et system for vurdering av skolens virksomhet, internt eller eksternt. I forskriften nevnes det ikke hvordan den skolebaserte vurderingen skal gjennomføres, men en av måtene er ekstern vurdering. Dette verktøyet blir brukt i mange kommuner og regioner for å forsterke utviklingsarbeidet på skolene.

Fosen-regionen bygger denne vurderingsmodellen på en tilpasset versjon av Hardanger/Voss-regionen sin skolevurderingsmetodikk.

Modellen består av fem trinn:

Ståstedsanalysen

Før den eksterne skolevurderingen har skolen gjennomført ståstedsanalysen, et analyseverktøy som hjelper skoleeiere og skolene med å kartlegge hvilke områder som bør utvikles. Dette verktøyet tar utgangspunkt i kvalitetsindikatorer som nasjonale prøver, elevundersøkelsen og andre undersøkelser som brukes lokalt. Ut fra analysen av disse resultatene og eventuelt andre undersøkelser, valgte skolen tema for den eksterne skolevurderingen:

«Vanvikan skole gir elevene tilpasset undervisning i et trygt og godt læringsmiljø»

Vurderingsrapporten

Rapporten gjenspeiler det eksterne vurdererteamets konklusjoner om det valgte temaet for vurdering av skolen. I tillegg til målformuleringer, er det satt opp konkrete utsagn om hva som kjennetegner god praksis. Disse tegnene er basert på lov- og regelverk og god pedagogisk praksis, samt at det er selve kjernen i vurderingsprosessen og viser idealbildet for skolens ønskede praksis innenfor vurderingstemaet. Tegnene settes inn i et skjema som kalles «Fremtidsbilde.»

Et bredt spekter av interessenter har uttalt seg om skolens nåværende praksis i forhold til tegnene på god praksis. Det er gjennomført observasjoner i klassene og i skolemiljøet og vurdererne har hatt tilgang til dokumenter av betydning for den vurderinga som er gjennomført. I tillegg har vurdererne innhentet informasjon fra skoleledelsen, lærere, elever og foreldre.

Selve vurderingsuka har vart i fire dager, og siste dag av vurderinga ble denne rapporten lagt fram med funnene for skolen. Rapporten trekker fram tegn på god praksis og tegn på praksis som kan bli bedre for skolen. Konklusjonene i rapporten skal være til hjelp i det videre arbeidet med det valgte temaet.

Det viktigste utviklingsarbeidet skjer på skolen i etterkant av vurderingsuka. Skolen skal sammen følge opp funnene og refleksjonene fra vurderingsuka og jobbe med å bli en bedre skole.

Faglig grunnlag for ekstern vurdering

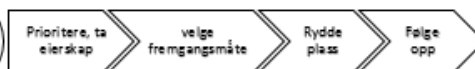
Kvalitetsarbeid og skolebasert vurdering
skoleutvikling og organisasjonsutvikling

Skolevurdering

Veksling

Endring av praksis

Om regionen:

17 skoler i 6 kommuner på Fosen har gått sammen om ekstern vurdering i lokalt vurderingsarbeid.

Osen, Roan, Åfjord, Indre Fosen, Bjugn og Ørland gjennomfører ekstern vurdering på tvers av kommunegrenser, gjennom en felles nedsatt vurderingsgruppe

Hvem er vurderingsgruppa?

12 personer i Fosen-regionen er engasjerte i vurderingsgruppa. De har bred pedagogisk bakgrunn, og skal vurdere de 17 skolene som deltar. Hver skole skal i løpet av fire år bli vurdert.

To vurderere gjennomfører vurdering på hver skole, og ingen skal vurdere skole i egen kommune. Fosen regionråd har ansvar for å koordinere ekstern skolevurdering i regionen.

II. Fakta om skolen

INFO OM VANVIKAN SKOLE

Vanvikan skole ligger i Vanvikan, i Indre Fosen kommune. Skolen er en 1. – 10. skole med 164 elever fordelt på 10 trinn. Skolen har de siste åra hatt et svakt stigende elevtall, fra det laveste på 145 til dagens 164. På småtrinn har vi nå flere klasser med over 20 elever, på mellomtrinn nærmer gjennomsnittet seg 20 elever pr. klasse, mens vi på ungdomstrinn har klasser på i underkant av 15 elever.

Skolen ligger pent til ovenfor Havna i Vanvikan, med utsikt til Trondheim. Vi bruker å si at vi har fylkets beste utsikt fra skolen. Hurtigbåten fra Trondheim bruker 25 minutt over fjorden, og nærheten til Trondheim gjør at forholdsvis mange som bor her pendler til Trondheim på jobb.

Den korte reiseavstanden til Trondheim har også bidratt til at skolen har hatt tilgang på mange, godt kvalifiserte lærere som bor i Trondheim, og pendler hit på jobb. Det har ført til at skolen nesten uten unntak har, og har hatt, kvalifiserte lærere.

På skolen er det 27 lærere, fordelt på i underkant av 23 årsverk. Vi har 13 assistenter, fordelt på i underkant av 8 årsverk. Assistentene jobber både i skole og SFO.

Vanvikan skole benytter Olweusprogrammet i sitt arbeid med antimobbing. Skolen er enda ikke sertifisert Olweusskole.

Skolens satsningsområder er knyttet til tilpasset opplæring gjennom prosjektet "Inkludering på alvor" og fokus på relasjoner. Skolen har derfor valgt dette som tema for ekstern skolevurdering.

III. Valg av hovedutfordring

Som følge av resultatene i ståstedsanalysene de tre siste årene, elevundersøkelsen og gjennom drøftinger i personalet har Vanvikan skole valgt som hovedutfordring temaet:

Hvordan jobber vi med tilpasset opplæring og prosjektet «Inkludering på alvor» i opplæringen ved vår skole?

Eksternvurdererne vil vurdere om Vanvikan skole gir elevene tilpasset undervisning i et trygt og godt læringsmiljø.

IV. Fremtidsbilde

Kvalitetsmål	Tegn på god praksis
Elevperspektiv Elevene får tilpasset opplæring i et inkluderende læringsfellesskap	○ Elevene opplever tilhørighet i et trygt læringsfellesskap○ Elevene opplever mestring○ Elevene opplever at de får utfordringer ut fra eget nivå○ Elevene opplever at de får varierte oppgaver
Ansattperspektiv De ansatte har et felles elevsyn som grunnlag for arbeidet med tilpasset opplæring, og legger til rette for at alle elevene opplever inkludering og mestring	○ Lærerne inkluderer alle elevene i læringsfellesskapet○ Lærerne tilpasser undervisningen til alle elevene○ Lærerne benytter varierte metoder i undervisningen slik at flest mulig elever kan følge ordinær opplæring○ De ansatte vektlegger gode relasjoner til alle elever
Hjem - skoleperspektiv Ved Vanvikan skole er det et godt hjem - skolesamarbeid hvor tilpasset opplæring i et inkluderende læringsmiljø er i fokus	○ Foresatte opplever at alle elever trives og er inkludert i skolens læringsfellesskap○ Foresatte er kjent med begrepet tilpasset opplæring og vet hva skolen legger i begrepet○ Foresatte har inntrykk av at skolen gir elevene tilpasset opplæring○ Foresatte opplever at skolen legger til rette for et godt samarbeid om elevenes faglige og sosiale utvikling
Organisasjonsperspektiv Skolen har systemer som fremmer tilpasset opplæring i et inkluderende læringsmiljø for alle elever	○ Skolen har en felles forståelse av hva som ligger i begrepet tilpasset opplæring○ Skolen gir elever som trenger det individuell tilrettelegging○ Skolen samarbeider om å tilrettelegge for alle elever i et inkluderende læringsmiljø○ Skolen vektlegger en koordinert innsats på alle nivåer for å sikre alle elever et likeverdig tilbud

V. Tegn på god praksis og praksis som kan bli bedre

I dette kapitlet tar vi stilling til de kvalitetsmålene som står i fremtidsbildet. Rekkefølgen er lik fremtidsbildet slik at elevperspektivet kommer først, og deretter ansattperspektiv, hjem/skoleperspektiv og organisasjonsperspektiv.

ELEVPERSPEKTIV

Kvalitetsmål: Elevene får tilpasset opplæring i et inkluderende læringsfellesskap

- Elevene opplever tilhørighet i et trygt læringsfellesskap
- Elevene opplever mestring
- Elevene opplever at de får utfordringer ut fra eget nivå
- Elevene opplever at de får varierte oppgaver

God praksis:

Elevene vi har snakket med opplever stor grad av tilhørighet i læringsfellesskapet ved Vanvikan skole. De uttrykker at de trives godt ved skolen sin. Elevene føler seg sett, og blir møtt av trygge voksne som passer på. Elevene sier også at lærere tar tak når ugreie ting skjer. I våre observasjoner så vi eksempler på elever som fikk god støtte underveis i læringssituasjonene. Vi så en skole som bar preg av høy voksentetthet. Elevene vi snakket med uttrykte at ansatte oppleves som genuint interessert i at elevene skal ha det bra på skolen. Vi så mange omsorgsfulle voksne som er tett på elevene sine.

Elevene vi snakket med sier alle at de opplever Vanvikan skole som en trygg skole og at det er en fordel at skolen ikke er for stor. Elevene hevder at de får lære mye mer ved at de får tett og god oppfølging av sine lærere. At alle kjenner alle ble også trukket fram som noe positivt av flere elever vi snakket med. Vi observerte en skole som bar preg av en god tone mellom elevene og mellom lærere og elever. Det ser ut som om voksne på Vanvikan skole jobber godt for å legge til rette for at elevene skal føle seg trygge og ha tilhørighet i et læringsfellesskap.

Vi hører om en skole som benytter prosjekter på tvers av trinnene. Juleforestillinger, relasjonsuke og prosjektarbeid ble trukket frem som eksempler på dette. Dette er prosjekter som ifølge både elever og lærere oppfattet som positive og relasjonsfremmende på tvers av trinn.

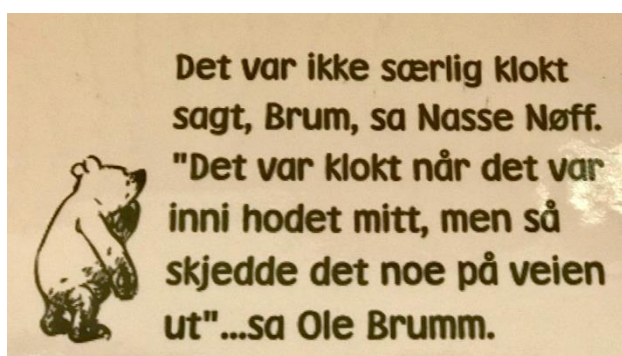
Praksis som kan bli bedre:

I samtaler med elevene opplever de at alle elever er inkludert i læringsfellesskapet. Likevel uttrykker våre intervjuobjekter at det er noen elever som svært ofte ikke inkluderes i klassens daglige undervisningssituasjoner. Vi observerte at barn med ulike behov ofte får sin undervisning utenfor det ordinære læringsfellesskapet.

Elevene vi snakket med sier at de opplever mestring i sin egen skolehverdag. Mye av praksisen vi observerte var preget av undervisning som i stor grad var styrt av læreboka/oppgaveark og tok mindre hensyn til elevenes individuelle behov for tilrettelegging eller tilpasning. Noen elever sier at undervisningen tilpasses etter nivå i flere fag. Vi observerte elever som jobbet godt med tildelte arbeidsoppgaver, men vi så også enkelte elever som strevde med enkelte arbeidsformer som ble benyttet.

Vi så mange eksempler på elever som får god tilrettelegging og tilpasning i fagene. Elevene sier at elever som strever ofte er på egne grupper. Dette så vi flere eksempler på. Både ansatte og elever sier at tilrettelegginger og tilpasninger for de høytpresterende elevene kan være en stor utfordring. Vi ser eksempler på elever som både får oppgaver som er enklere eller vanskeligere enn resten av gruppa.

Elevene vi snakket med sa at variasjon i undervisningen ofte var læreravhengig. Elevene på noen trinn opplevde undervisningen som mer variert enn elevene på andre trinn gjorde. Lærerne vi snakket med sa at de benyttet varierte undervisningsmetoder, men at de sikkert kan bli enda mer bevisste på variasjon i undervisningen. Selv om de fleste klassene hadde plassert elevene i toergrupper, observerte vi ikke så mye aktiv bruk av elever som læringspartner i undervisningen. Flere elever vi snakket med ønsket seg mer bruk av gruppearbeid og samarbeid i undervisningen.

ANSATTEPERSPEKTIV

Kvalitetsmål: De ansatte har et felles elevsyn som grunnlag for arbeidet med tilpasset opplæring, og legger til rette for at alle elevene opplever inkludering og mestring

- Lærerne inkluderer alle elevene i læringsfellesskapet
- Lærerne tilpasser undervisningen til alle elevene
- Lærerne benytter varierte metoder i undervisningen slik at flest mulig elever kan følge ordinær opplæring
- De ansatte vektlegger gode relasjoner til alle elever

God praksis:

Vi hørte gjennom samtaler med elever, foresatte og lærerne at de ansatte har gode relasjoner til alle elever. Dette så vi mange tegn på i våre observasjoner. Vi opplevde varme, omsorgsfulle voksne som så barna, og elevene ble møtt med respekt. For oss ser det ut som om alle barn trives på Vanvikan skole.

Lærerne uttrykker at de bruker varierte metoder i undervisningen. Vi hørte i samtaler om ulike prosjekt, og noen grad av elevmedvirkning. Vi så noen eksempler på bruk av ulike metoder for å variere undervisningen. Vi så at lærerne benyttet små grupper for å tilpasse undervisningen til enkeltelever. Lærerne fortalte at alle elevene inkluderes i læringsfellesskapet i større eller mindre grad.

Praksis som kan bli bedre:

Vi så at noen elever har det meste av sin opplæring på egne rom. Selv om elevene er tilstede sammen med klassen sin når de spiser og i forbindelse med aktiviteter som ikke omfatter direkte faglige aktiviteter, er ikke alle elevene med i et læringsfellesskap. Vi hørte om elever som er sammen med enkeltelever eller noen få elever i ulike aktiviteter. Lærerne inkluderer dermed ikke alle elevene i læringsfellesskapet. Vi kan ikke gjennom våre observasjoner vurdere om hvorvidt dette er begrunnet ut fra elevenes individuelle behov. Vi vil likevel utfordre personalet ved Vanvikan til å sette av tid til jevnlig drøftinger med tanke på om hvorvidt elevene dette gjelder kan delta i et læringsfellesskap sammen med klassen en del av skoledagen.

Vi så også at Vanvikan skole har en utstrakt bruk av undervisning i små grupper. Bevisstgjøring rundt det å tilpasse opplæringen til den enkelte elev, samt bruk av metoder for å inkludere flere elever i læringsfellesskapet, kan gjøre det mulig å inkludere flere elever i ordinær undervisning. I samtaler med både lærere, elever og foresatte

kan det virke som om svaret på tilpasset opplæring ligger i enda mer gruppeinndeling. På grunnlag av uttalelser fra ledelse og lærere har vi inntrykk av at skolen ser på tilpasset opplæring i et individperspektiv. Ved å se på tilpasset opplæring i et systemperspektiv vil synet på tilpasset opplæring kunne utfordres.

I samtaler med elevene sier de at det er noe variasjon i undervisningsmetoder, men at de skulle ønske at det var enda mer, både av varierte oppgaver og metoder. I vår observasjon så vi blant annet at elevene satt i par, men vi så lite samarbeid dem imellom. Elevene sier selv at de er vant til å jobbe med lærebok og oppgaver. Dette var noe vi så mange eksempler på. I samtale med lærerne kom det fram at de også synes det kan bli lite variasjon, noe som fører til at elevene får lite trening i refleksjon og selvstendige aktiviteter. Vi ser i elevundersøkelsen for 10. trinn at skolen scorer lavt på elevmedvirkning og motivasjon. Dersom en i større grad lar elevene medvirke i sin læringsprosess vil en skape bedre muligheter for både motivasjon og variasjon.

HJEM - SKOLEPERSPEKTIVET

Kvalitetsmål: Ved Vanvikan skole er det et godt hjem - skolesamarbeid hvor tilpasset opplæring i et inkluderende læringsmiljø er i fokus

- Foresatte opplever at alle elever trives og er inkludert i skolens læringsfellesskap
- Foresatte er kjent med begrepet tilpasset opplæring og vet hva skolen legger i begrepet
- Foresatte har inntrykk av at skolen gir elevene tilpasset opplæring
- Foresatte opplever at skolen legger til rette for et godt samarbeid om elevenes faglige og sosiale utvikling

God praksis:

Foresatte vi snakket med sier at elevene trives og har det fint på skolen, og foresattes hovedinntrykk er at elevene blir inkludert i skolens læringsfellesskap. Elevene tas imot på en høflig og respektfull måte, og de blir sett. Foresatte sier at skolen er oversiktlig og trygg, det er tette relasjoner og god lærertetthet. Det kommer også fram som positivt at alle kjenner alle, noe som gjør at det er enkelt å ta kontakt foresatte mellom om det skulle være noe.

Tilpasset opplæring er et kjent begrep for foresatte. De oppfatter også at ulike grader av tilpasninger har fokus i utviklingssamtaler som omhandler deres barn. Foreldrene vi snakket med opplevde at deres barn i noen grad får tilpasset opplæring. De opplever at det er forskjellige grader av tilpasninger på ulike fag og trinn.

De foresatte opplever at det er godt samarbeid mellom hjem og skole, blant annet gjennom utviklingssamtaler og foreldremøter. I hverdagen er det vanlig med telefonsamtaler og SMS for info og kontakt.

Praksis som kan bli bedre:

I samtale med foresatte nevnes det at inkludering er avhengig av lærer, og at det er ulik erfaring på forskjellige trinn. Det sies også i samtale at det på skolen finnes elever som har så spesielle behov at de havner utenfor læringsfellesskapet deler av skoledagen. Flere foresatte sa at de visste for lite om skolens daglige virke på dette området, og at det derfor var vanskelig å uttale seg sikkert.

Begrepet tilpasset opplæring er ikke et tema på foreldremøter, og har lite fokus i samtaler mellom skole og hjem om ikke heimen etterspør.

De foresatte vi snakket med opplevde det som vanskelig å uttale seg om tilpasset opplæring på generelt grunnlag, da de ikke hadde nok informasjon om hvordan dette gjøres på skolen. De foresatte opplevde at tilpasninger ofte skjedde i form av deling i grupper.

Samarbeid mellom skole og hjem: Det kom fram i møte med de foresatte at utviklingssamtaler for elevene ikke bare handlet om utvikling og framovermeldinger knyttet til elevens faglige og sosiale utvikling. De foresatte uttalte at utviklingssamtaler mer kunne oppfattes som et referat av hva som har skjedd tidligere. De foresatte ønsker mer fokus på fremovermelding, slik at samtalene blir mer nyttig for elevene med tanke på utvikling både faglig og sosialt.

Det kom også fram under møte med foresatte at de opplever en skole som ikke alltid er like flink til å lytte når foresatte kommer med konstruktiv kritikk i forhold til forbedringspunkter skolen måtte ha.

ORGANISASJONSPERSPEKTIVET

Kvalitetsmål: Skolen har systemer som fremmer tilpasset opplæring i et inkluderende læringsmiljø for alle elever

- Skolen har en felles forståelse av hva som ligger i begrepet tilpasset opplæring
- Skolen gir elever som trenger det individuell tilrettelegging
- Skolen samarbeider om å tilrettelegge for alle elever i et inkluderende læringsmiljø
- Skolen vektlegger en koordinert innsats på alle nivåer for å sikre alle elever et likeverdig tilbud

God praksis:

Vi ser og opplever en skole som er meget god på omsorg, disiplin og struktur, de voksne er tett på og viser varme overfor elevene. Det gjøres mye ved skolen for å legge til rette for at elevene skal oppleve mestring og trivsel. Det er en aktivitetsplan ved skolen, og skolen gjennomfører flere felles aktiviteter i løpet av året. Dette er aktiviteter som skal bygge trivsel, trygghet og gode relasjoner elevene imellom og mellom elev og lærer.

Vi ser mange eksempler på at skolen gir individuell tilrettelegging til de elevene som trenger det.

Praksis som kan bli bedre:

I samtaler med skolens ansatte og ledelse hører vi at begrepet tilpasset opplæring oppfattes forskjellig. Vi hørte at tilpasset opplæring som prinsipp ikke har vært gjenstand for diskusjon i personalet.

Gjennom observasjoner i klasser og i samtaler, finner vi at tilpasset opplæring ofte handler om tilpasninger av gruppestørrelser mer enn tilpasset opplæring. Flere elever med spesielle behov har egne rom, og er lite inne i klassen. Vi så få tilpasninger i lærestoff, metoder og innhold, men noen tilpasninger i forhold til mengde.

Vi ser at Vanvikan skole kan sette mer fokus på bruk av metoder som gjør at elever inkluderes enda mer i et felles læringsmiljø.

Vi hører i våre samtaler med de ansatte at skolen mangler systemer som sikrer koordinert innsats for å sikre alle elever et likeverdig tilbud. I ståstedsanalysen for 2017/2018 kommer det fram at det er mangel på gode rutiner når det gjelder å initiere og jobbe med utviklings- og læreplanarbeid.

Lærerne sier i samtale at de savner tid til fagsamarbeid og pedagogiske diskusjoner. Det kommer frem at skolen mangler lokale læreplaner i fag. Det finnes noen lokale planer som omfatter enkelte tema og prosjekter.

VI. Etterord

Forskning om ekstern skolevurdering konkluderer med at en slik vurdering kan ha stor betydning for utvikling av skolen. Det avhenger imidlertid av hva skolen gjør med sin nye kunnskap etter vurderingsuka.

Vanvikan skole har valgt tilpasset opplæring som sitt fokusområde i forbindelse med ekstern skolevurdering. I tiden etter ekstern skolevurdering vil Vanvikan skole få oppfølging i det videre arbeidet med vurderingsområdet av fagpersoner fra NTNU. Disse fagpersonene vil være skolens utviklingspartnere i videre arbeid med tilpasset opplæring. Skolen har gjennom valg av vurderingsområde forpliktet seg til å jobbe med dette området i tiden fremover. Indre Fosen Kommune er i startgropen i forbindelse med prosjektet «Inkludering på alvor». I tillegg er arbeid med relasjoner et fokusområde i kommunen og ved Vanvikan skole. Vi ser at disse tre satsningsområdene henger sammen og bør utgjøre en «rød tråd» i videre utviklingsarbeid ved Vanvikan skole. Arbeidet med disse satsningsområdene vil styrke Vanvikan skoles praksis for å oppfylle kravene i Opplæringslovens §1-3, som slår fast at alle elever ha rett til tilpasset opplæring. Dette innebærer at opplæringa skal tilpasses evnene og forutsetningene til hver enkelt elev.

Utdanningsdirektoratet sine nettressurser sier noe om hvordan begrepet tilpasset opplæring skal forstås i dagens skole. Her legges det vekt på at tilpasset opplæring skal ivareta prinsippet om inkludering. Inkludering innebærer at alle elever, også de som ikke har et tilfredsstillende læringsutbytte, skal ha tilhørighet til en klasse og ta del i fellesskapet i skolen. Terje Overland sier i en artikkel utarbeidet for udir.no at tilpasset opplæring og inkludering kan ha to perspektiver; individperspektiv og systemperspektiv. I et systemperspektiv har pedagogisk personale mange muligheter til å justere og tilrettelegge undervisningssituasjoner slik at de blir gode for alle elever.

Videre sier Utdanningsdirektoratet at tilpasset opplæring foregår innenfor et fellesskap. I nettressursen til udir.no (<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/tilpasset-opplaring/>) understrekes det at fellesskapet har betydning for elevenes innsats og trivsel. Verdiene som knyttes opp til begrepet tilpasset opplæring, er inkludering, variasjon, erfaring, relevans, verdsetting, sammenheng og medvirkning. Dette innebærer at alle elever skal lære i et inkluderende fellesskap og ha nytte av opplæringen som gis. Elevenes opplæringstilbud skal være preget av både variasjon og stabilitet. Elevenes erfaringer, kompetanse og potensial skal bli tatt i bruk og utfordret i klasserommet, og de skal gis muligheter for å lykkes. Det elevene møter i skolen, skal ha relevans for deres nåtid og framtid. Det som foregår skal skje på en måte som gjør at elevene kan verdsette seg selv, og oppleve å bli verdsatt av skolen og av medelever. Elevene skal erfare at de ulike delene av opplæringen har sammenheng med hverandre. Elevene skal medvirke i planlegging, gjennomføring og vurdering av skolearbeidet.

Spørsmål til refleksjon

I det videre arbeidet med satsningsområdet på Vanvikan skole, vil vi reflektere over verdiene som knyttes til begrepet tilpasset opplæring. Refleksjon over disse verdiene kan ligge til grunn for å utvikle en felles forståelse for skolens arbeid med tilpasset opplæring.

Refleksjonsspørsmålene nedenfor er formulert med bakgrunn i Utdanningsdirektoratets forståelse av begrepet tilpasset opplæring. I tillegg er spørsmålene formulert ut fra intervju med elever, foreldre og personale ved Vanvikan skole, samt våre observasjoner gjennom vurderingsuka. Spørsmålene er tenkt som refleksjonsgrunnlag i pedagogiske diskusjoner i personalet, og har derfor ingen fasitsvar. Det er ikke tenkt at alle spørsmål til refleksjon skal behandles samtidig eller like grundig. Skolen velger selv hvilke sider av tilpasset opplæring de ønsker å sette fokus på i sitt videre arbeid.

- **Inkludering:**

Hva gjør dere på Vanvikan skole for at alle elever skal lære i et inkluderende fellesskap og ha nytte av opplæringen som gis?

Hvordan kan Vanvikan skole jobbe for å inkludere enda flere elever i et læringsfellesskap? Hvilke metoder kan benyttes for å inkludere flere elever i klasserommet i det daglige? Hvordan kan man legge til rette for at elever som har en utfordrende atferd skal kunne ha utbytte av undervisning i et klassefellesskap?

- **Variasjon:** Hva gjør dere for at elevenes opplæringstilbud skal være preget av både variasjon og stabilitet? Hvordan drøftes ulike læringsformer og ulikt læringssyn i personalgruppa? Hvordan jobbes det med lokale læreplaner ved Vanvikan skole?

Hvordan jobber Vanvikan skole med undervisningsmetoder som fokuserer på elevsamspill? Disse kan for eksempel være:

- Aktiv bruk av læringspartner
- Gruppearbeid
- Dybdelæring
- Utforskende arbeidsmetoder
- Praktiske arbeidsmåter
- Bruk av læringsstrategier
- Elevaktive læringsmetoder

- **Erfaring:** Hva gjør dere for at elevenes erfaringer, kompetanse og potensial skal bli tatt i bruk og utfordret i klasserommet, og at elevene skal gis muligheter for å lykkes?

- **Medvirkning:** Hva gjør dere for at elevene skal medvirke i planlegging, gjennomføring og vurdering av skolearbeidet?

- **Relevans:** Hva gjør dere for at det elevene møter i skolen skal ha relevans for deres nåtid og framtid?
- **Verdsetting:** Hva gjør dere for at det som foregår i opplæringen skal skje på en måte som gjør at elevene kan verdsette seg selv, og oppleve å bli verdsatt av skolen og av medelever?
- **Sammenheng:** Hva gjør dere for at elevene skal erfare at de ulike delene av opplæringen har sammenheng med hverandre?

(<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/tilpasset-opplaring/sentrale-verdier/>)

Utdanningsdirektoratet sier at man best kan få vite om opplæringen er tilpasset eller ikke ved å legge merke til hvordan elevene deltar og hva de får ut av undervisningen. Hvordan læreren legger opp undervisningen, er avgjørende. Likevel er det elevenes respons og videre arbeid som forteller om det blir til tilpasset opplæring for elevene. Formålet med opplæringen blir viktig her. I §1-1 i Opplæringsloven står det at opplæringen skal åpne døren mot verden for eleven og gi dem muligheter til å utvikle kunnskap, evner og holdninger for å kunne mestre livene sine slik at de kan delta i arbeid og fellesskap i samfunnet. Elevene skal lære seg kritisk tenkning og de har rett til medansvar og medvirkning.

Hvilket fokus har kompetansemål og læringsmål i planlegging av undervisning ved Vanvikan skole? Kan man heve oppfatningen av hva elevene skal lære, slik at de også omfatter formålet med opplæringa? Variasjon i ulike måter å lære på gjennom et læringsforløp omfatter også at elevene skal lære seg å analysere, reflektere og vurdere ulike kunnskapsområder. Blooms taksonomi definerer ulike grader av kunnskapstilegnelse

- Huske fakta
- Forståelse
- Anvende kunnskap
- Analysere kunnskap
- Vurdere kilder til kunnskap og metoder
- Skape nye kunnskapsstrukturer

(Brookhart, Susan M.. How to Assess Higher-Order Thinking Skills in Your Classroom (Kindle Locations 575-580). Association for Supervision & Curriculum Development. Kindle Edition.)

Hvordan kan Vanvikan skole legge til rette for at elevene skal utvikle gradvis mer avanserte former for tenkning og problemløsning, slik at de engasjerer seg mer i læringsaktivitetene?

Vurdering av elevers læring og utvikling er en forutsetning for tilpasset opplæring.

Vi ønsker dere lykke til med det videre utviklingsarbeidet knyttet til tilpasset opplæring ved Vanvikan skole

Videre arbeid etter ekstern skolevurdering

Etter at vurderingen er over og rapporten er ferdig, starter skolens utviklingsarbeid. Prosessen styres av skoleledelsen og følges opp av skoleeier.

Rektors ansvar:

- Skolevurdererne presenterer rapporten for personalet ved skolen. Oppvekstansvarlig, skoleeier, komiteleder, rådmann, elevråd og FAU er representert når rapporten legges fram.
- Rapporten sendes umiddelbart til skolefaglig ansvarlig.
- Rektor presenterer rapporten for politikerne i hovedutvalg for oppvekst med oppvekstansvarlig i kommunen til stede innen 1 måned.
- Rektor melder innen 1 uker tilbake til regionkonsulenten om erfaringer med ekstern skolevurdering.
- På bakgrunn av det som kommer fram i rapporten setter rektor opp en prioritert plan for forbedringstiltak. Rektor presenterer plan for forbedringstiltak på rektormøte og for skoleeier innen 2 måneder.
- Planen iverksettes på skolen innen 3 måneder.
- Innen 6 måneder foretas en skriftlig evaluering av tiltakene. Har arbeidet med rapporten ført til de endringer man ønsker?

I denne prosessen er det viktig at vi hører på flere stemmer, både skoleeier, ansatte ved skolen og ikke minst foreldre og elever.

Evalueringen sendes oppvekstansvarlig. Evalueringen presenteres umiddelbart for politikerne i hovedutvalg for oppvekst.

- Tilbakemelding på arbeidet med utfordringene i vurderingsrapporten skjer som del av tilstandsrapporten/årsmeldinga hvert år til skoleeier.

Skoleeiers / oppvekstansvarliges ansvar:

- Skoleeier/oppvekstansvarlig involveres i valg av tema for ekstern vurdering.
- Tema forankres i kommunens/skolens satsingsområder.
- Oppvekstansvarlige har veiledningsansvar/oppfølgingsansvar.
- Rapporten tas inn i lederavtalen med rektorene og brukes i utviklingssamtalene.
- Rapporten skal være et verktøy i en utviklingsplan på skole/kommunenivå.
- Rapporten skal inn i tilstandsrapporten eller som vedlegg til denne.
- Oppvekstansvarlig etterspør evalueringen etter 6 måneder.

Veien videre

Rektor planlegger et møte sammen med sine utviklingspartnere på nyåret 2019. I dette møtet vil de sammen legge en plan for det videre arbeidet med tilpasset opplæring på Vanvikan skole. Videre ser en for seg pedagogiske diskusjoner i personalet hvor en starter med å skape en felles forståelse for prinsippene bak begrepet «Tilpasset opplæring». Skolen skal i utviklingstid sette av tid til å jobbe med tilpasset opplæring, prosjektet «Inkludering på alvor» og satsningsområdet som knytter seg til relasjonskompetanse gjennom Fosennettverket.

Vedlegg A.

Deltakere i ekstern vurdering

Interne:

- Rektor Siv Erdal
- Ansatte ved Vanvikan skole
- Utvalgte elever ved Vanvikan skole
- Foresatte

Eksterne:

- Hege Eriksen, Botngård skole, Bjugn
- Hilde K. Lorentsen, Åset skole, Åfjord

Begrunnelse for valg av informanter

Skolen har selv valgt elever som skulle komme i samtale. Det ble sendt ut innkalling til alle foreldre før foreldremøtet. De eksterne vurdererne har snakket med lærerne trinnvis. Vi har hatt flere møter med rektor underveis.

Vedlegg B. Tidsplan og aktiviteter

Tidsplan for Ekstern Vurdering ved Vanvikan skole uke 45/2018

MANDAG 05.11	Varighet	Skolens forslag til tidspunkt
<i>Introduksjon i personalet</i>	<i>10 min</i>	<i>08.30 – 08.40</i>
<i>Observasjon 1.-4.trinn</i>	<i>30 min</i>	<i>09.10 – 09.40</i>
<i>Observasjon 5.-7.trinn</i>	<i>30 min</i>	<i>10.00 – 10.30</i>
<i>Observasjon 8.-10.trinn</i>	<i>30 min</i>	<i>10.40 – 11.10</i>
<i>Samtale 1.-4.trinn</i>	<i>30 min</i>	<i>12.00 – 12.30</i>
<i>Samtale 5.-7.trinn</i>	<i>30 min</i>	<i>12.45 – 13.15</i>
<i>Samtale 8.-10.trinn</i>	<i>30 min</i>	<i>13.30 – 14.00</i>
<i>Intervju med rektor/ledelse</i>	<i>60 min</i>	<i>14.00 – 15.00</i>
<i>Foreldremøte FAU-representanter/Klassekontakter</i>	<i>90 min</i>	<i>18.00 – 19.30</i>

TIRSDAG 06.11		
<i>Oppsummering med rektor/ledelse</i>	<i>30 min</i>	<i>08.30 – 09.00</i>
<i>Observasjon 1.-4.trinn</i>	<i>30-45 min</i>	<i>09.10 – 09.40</i>
<i>Observasjon 5.-7.trinn</i>	<i>30-45 min</i>	<i>10.00 – 10.45</i>
<i>Observasjon 8.-10.trinn</i>	<i>30-45 min</i>	<i>10.45 – 11.30</i>
<i>Rapportskriving/refleksjon</i>		
<i>Samtale personalet 1.-4.trinn</i>	<i>45 min</i>	<i>14.00 – 14.45</i>
<i>Samtale personalet 5.-7.trinn</i>	<i>45 min</i>	<i>14.45 – 15.30</i>
<i>Samtale personalet 8.-10.trinn</i>	<i>45 min</i>	<i>15.30 – 16.15</i>

ONSDAG 07.11		
<i>Oppsummering med rektor/ledelse</i>	<i>30 min</i>	<i>09.00 – 09.30</i>
<i>Observasjon 1.-10.trinn</i>	<i>Etter behov</i>	
<i>Rapportskriving/refleksjon</i>		

TORSDAG 08.11		
<i>Fremlegging av rapport for rektor</i>	<i>60 min</i>	<i>12.00</i>
<i>Framlegging av rapport for personalet, skoleeier/kommune, FAU/ klassekontakter og representanter fra elevrådet</i>	<i>60 min</i>	<i>14.45</i>

Vedlegg C. Metoder

Ståstedsanalyse

Ståstedsanalysen ble gjennomført på skolen våren 2018. Alle tilsatte som jobbet ved skolen på dette tidspunktet deltok i denne. Skolen skiftet rektor høsten 2018. Tema for vurderingsuka ble bestemt våren 2018 gjennom diskusjon i personalet.

Dokumentanalyse

I tillegg til ståstedsanalyse har vi sett oversikt over prosjektplan for prosjektet "Inkludering på alvor" som Indre Fosen kommune nettopp har igangsatt. Arbeid med prosjektet "Inkludering på alvor" er ikke med i våre analyser da skolen/kommunen ikke har kommet i gang med dette arbeidet enda.

Samtaleguider

For å fange lik tematikk, har vurdererne i forkant utarbeidet ulike samtaleguider til hjelp for samtaler med henholdsvis elevgrupper, foreldre og ulike grupper medarbeidere på skolen. Spørsmålene i disse samtaleguidene er alle hentet fra fremtidsbildets tegn på god praksis.

Møte

Det er avholdt møter med alle informanter underveis i vurderingsuka. Vi har hatt tett samarbeid med utviklingspartnere fra NTNU underveis i arbeidet med ekstern vurdering. Disse har også vært med på observasjoner i klassene og intervjuer.

Observasjon

Vi har foretatt observasjoner på alle trinn ved Vanvikan skole.

Logg

Det har vært notert ned observasjonsnotater underveis i intervjuer, samtaler og under observasjonene.

Vedlegg D. Tomme samtaleguider

Samtale med elever

Vanvikan skole gir elevene tilpasset undervisning i et trygt og godt læringsmiljø

SPØRSMÅL	SVAR
Hva er bra med skolen din?	
Hva skulle du ønske var annerledes?	
Hvordan trives du på skolen? Tror du det er noen som ikke trives på skolen?	
Hva gjør lærerne dine for at alle elever skal trives på skolen?	
Er det noe på skolen som er vanskelig?	
Er alle elevene inkludert i gruppa/klassen? Gjør skolen noe for at alle elevene skal få være en del av gruppa/klassen?	
Får du og de andre elevene oppgaver som er passe vanskelige? Ber du om andre oppgaver om de du har fått ikke er utfordrende nok, eller er for vanskelige?	
Er lærerne flinke til å variere undervisningen? På hvilken måte?	
På hvilken måte jobber lærerne for å skape gode relasjoner til/mellom elevene?	
Har dere opplevd/hørt om elever som har hatt konflikter med lærere? Hva skjedde da? Hvordan ble det ordnet opp i?	
Hva gjør du for at alle skal være en del av gruppa?	
Vet du hva som ligger i begrepet tilpasset opplæring?	

Samtale med foresatte

Vanvikan skole gir elevene tilpasset undervisning i et trygt og godt læringsmiljø

SPØRSMÅL	SVAR
Hva er bra med skolen din?	
Hva skulle du ønske var annerledes?	
Hvordan oppfatter du at elevene trives på skolen?	
Hvordan legger de ansatte til rette for at den <i>enkelte skal oppleve mestring</i> og trivsel?	
Er du kjent med innholdet i begrepet tilpasset opplæring?	
Inkluderes alle elevene i læringsfellesskapet? Hvilke utfordringer ser dere i forhold til å inkludere alle?	
Hva gjør lærerne for å tilpasse undervisningen til alle elever?	
Hva gjør lærerne for å variere undervisningen?	
På hvilken måte jobber de ansatte for å skape gode relasjoner til/mellom alle elever?	
På hvilken måte jobber de ansatte for at alle elever skal føle tilhørighet i et trygt læringsfellesskap?	
Hva gjør skolen når de oppdager elever som ikke har tilstrekkelig utbytte av ordinær opplæring?	
Har dere inntrykk av at skoleledelsen er orientert om det daglige arbeidet i klasserommet?	
Hvordan samarbeider skolen om elevenes faglige og sosiale utvikling med dere som foresatte?	

Samtale med lærere

Vanvikan skole gir elevene tilpasset undervisning i et trygt og godt læringsmiljø

SPØRSMÅL	SVAR
Hva er bra med skolen din?	
Hva skulle du ønske var annerledes?	
Hvordan oppfatter du at elevene trives på skolen?	
Hvordan legger du som lærer til rette for at den <i>enkelt</i> skal oppleve mestring og trivsel?	
Hva legger du i begrepet tilpasset opplæring?	
Inkluderes alle elevene i læringsfellesskapet? Hvilke utfordringer ser dere i forhold til å inkludere alle?	
Hva gjør du for å tilpasse undervisningen til alle elevene? Hvilke utfordringer møter dere i arbeidet med tilpasset opplæring?	
Hva gjør du for å variere undervisningen?	
På hvilken måte jobber dere for å skape gode relasjoner til alle elever?	
Hva gjør du for at alle elever skal føle tilhørighet i et trygt læringsfellesskap?	
På hvilken måte formidler dere innholdet i begrepet tilpasset opplæring til foresatte?	
Hvordan samarbeider dere med foresatte for at elevene skal føle mestring?	
Hvordan legger ledelsen til rette for samarbeid om tilrettelagt undervisning? Hva er utfordrende med samarbeidet?	
Hva skjer når dere oppdager at en elev ikke har tilstrekkelig utbytte av opplæringen hun/han får?	
Er skoleledelsen orientert om det daglige arbeidet i klasserommet?	

Samtale med ledelse

Vanvikan skole gir elevene tilpasset undervisning i et trygt og godt læringsmiljø

SPØRSMÅL	SVAR
Hva er bra med skolen din?	
Hva skulle du/dere ønske var annerledes?	
Hvordan oppfatter du/dere at elevene trives på skolen?	
Hvordan legger du/dere som leder/ledelse til rette for at den enkelte skal oppleve mestring og trivsel?	
Hva legger du som leder i begrepet tilpasset opplæring?	
Inkluderes alle elevene i læringsfellesskapet? Hvilke utfordringer ser dere i forhold til å inkludere alle?	
Hvordan jobber dere med tilpasset opplæring på Vanvikan skole?	
Hvilke utfordringer møter dere i arbeidet med tilpasset opplæring?	
På hvilken måte jobber dere for å skape gode relasjoner til alle elever?	
Hva gjør ledelsen for at alle elever skal føle tilhørighet i et trygt læringsfellesskap?	
På hvilken måte formidler dere innholdet i begrepet tilpasset opplæring til foresatte?	
Hvordan samarbeider dere med foresatte for at elevene skal føle mestring?	
Hvordan legger ledelsen til rette for samarbeid om tilrettelagt undervisning? Hva er utfordrende med samarbeidet?	
Hva skjer når dere oppdager at en elev ikke har tilstrekkelig utbytte av opplæringen hun/han får? -> Plan? Hva med de høyt presterende elevene?	
Er skoleledelsen orientert om det daglige arbeidet i klasserommet?	

Til foreldre ved Vanvikan skole

Vanvikan skole skal høsten 2018 få hjelp til egen skoleutvikling gjennom ekstern skolevurdering. Skolevurderingen vil ha fokus på et tema som skolen selv har kommet fram til. Temaet for vurdering på Vanvikan skole er:

Hvordan jobber vi med tilpasset undervisning og prosjektet "Inkludering på alvor" i opplæringen?

Vurderingen vil foregå i uke 45 fra mandag til torsdag.

I disse dagene kommer det til å være eksterne skolevurderere tilstede på skolen. De eksterne vurdererne er skoleledere og lærere fra andre skoler på Fosen som er opplært i metoden ekstern skolevurdering. Vurdererne vil i løpet av fire dager snakke med elever, foreldre, skoleledelsen, lærerne og annet personale ved skolen. I tillegg vil de gjennomføre samtaler og observasjoner av undervisningen og aktivitetene på skolen.

Sammen med de to vurdererne vil to fagpersoner fra Lærerutdanningen ved NTNU delta. De deltar ikke som vurderere, men som diskusjonspartner for vurdererne. I det videre arbeidet vil disse fagpersonene være utviklingspartnere for skolen.

En del av elevene vil bli intervjuet om hvordan de har det på skolen, både når det gjelder faglig læring og trivsel. Dersom dere ikke ønsker at vurdererne skal snakke med deres barn, ber vi om at dere melder fra til skolen innen utgangen av uke 43 – fredag 26.10.2018.

Vurdererne vil snakke med elevene uten at lærerne er til stede. De vil også snakke med lærerne uten at rektor er til stede. I tillegg vil de snakke med skoleledelsen. De eksterne vurdererne ønsker et møte med noen av foreldrene uten at de ansatte på skolen er til stede.

Vi inviterer med dette klassekontakter og FAU-representanter fra alle trinn til foreldremøte mandag 05.11.2018, kl. 18.00 på Vanvikan skole. Det er også mulighet for andre foresatte å møte på dette.

Den eksterne skolevurderinga vil ende opp i en offentlig rapport som peker på skolens sterke sider. Rapporten vil også peke på områder som skolen kan bli bedre på. Dette vil skolen jobbe videre med i etterkant av vurderingsuka.

Med vennlig hilsen

Rektor Siv Erdal

